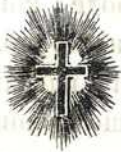

Издази сваке недеље.

Претплата се шаље напред уредништву. Неплаћена писма од нередовних дописника непримају се.

За све српске крајеве стаје на годину 60 гр. или 6 фор. на по год 30. гр. или 3 фор. на три мес. 15 гр. или 1 фор. и 50 н.

ПАСТИР

ЛИСТ ЗА НАУКУ И КЊИЖЕВНОСТ ДУХОВНОГ САДРЖАЊА.

издаје и уређује ПРОТОЈЕР. и ПРОФ. Никола Поповић.

САДРЖАЈ: Слобода хришћанска. — Исторички преглед Српске цркве. — Мухамеданска вера. — Добра и рђава страна нашег свештенства. — Историчко знање о преводу LXX. —

*О ме остале
славке*

Слобода хришћанска.

„Аще сынъ кы свободитъ, коистинъ свободни бѣдетъ.“

(Јоан. 8. 36.)

Слобода игра готово најглавнију улогу у животу сваког човека па и целог људства. Слобода — то је рај за душу, то је оно што је најскупље човеку, што се не да заменити ни са каквим благом, — оно, без чега се у правом смислу не да ни живети. Умно и наравствено усавршавање духа, напредак у науци и вештини, узвишење и снага државе, свестручан напредак у друштвеном животу, зближење свију људи и народа, узајамно поштовање и слога, — све је ово изникло из слободе духа човековог и све ово мање или више стоји под упливом развића људске слободе — ове божанствене црте, која тако високо уздиже човека над свима живим тварима на земљи. По овоме није ни чудо, што су се око ње тако много крвили људи од ваикада, што су се њом занимали сви велики умови, што су је тражили сви већи и мањи мислиоци и што ју је освештало и само хришћанство.

Но висока идеја слободе, коју остави на аманет свету хришћанство, није каква неостварљива машта себичног ума, или нека раскошна утопија идеалистичке философије. Република Платонова, која беше основана на себичким правима разума, захтеваше против природно насиље над свима слабијима и нижима у друштву, па зато се није могла ни применити у животу већ је остала само у књизи. Утопија социјализма и комунизма уништаваше право личности, па зато под покривалом потпуне једнакости наметаше на поедине личности друштвено ropство. Напротив тога Хришћанство, узвишавајући наравствену слободу духа, тим самим узвисило је и право сваке самосталне личности; а изводећи слободу из извора самог суштаства човечијег духа сазданог по образџ и подобју самобитног, апсолутног, слободног Створитеља и њемствујући за ову, општим искупљењем свију људи, сваког колена и племена, пола и сталежа, — оно таквим начином изједначи лична и друштвена права на слободу. Па зато је јеванђелска идеја слободе и пустила тако дубок корен у свести хришћанских народа, и развијала се све боље и више у историјском животу хришћанских друштава одушевљавајући и узвишавајући њихов уман, наравствен, религиозан, друштвен и међународан живот. Ми ћемо се постарати да у идућим бројевима пропратимо у општем нацрту како се постепено развијала идеја слободе у свести хришћанских народа и како се остваравала у историјском животу хришћанства. (Наставиће се.)

Исторички преглед српске цркве.

(Од С. Н.ћа)

Х.

(Наставак.)

Без предходно установљених правила, није могуће представити ни једну религиозну — општину — ни једну кор-

порадију било то светску или духовну. Без њих разуме се нису могли опетати ни српски манастири, као поглавита уочишта калуђерске дружине, која живи под једним кровом ради једне опште цели. По овом дакле прво што сваки манастир треба да има — то је устав манастирски. Но будући је цель калуђерства источног у опште била из најпре свуда једна и иста то су и уставни морали бити једнаки, као што нам у томе сведочи и сам св. Сава својим композицијама извађеним из њих. Таквих устава које је св. Сава прерадио и удесио према ондашњој потреби српске цркве и калуђерства било је два 1. *Хилендарски*, по коме су се дужни били управљати калуђери на Атону и 2. *Студенички*, који је намењен био царској лаври у самој Србији и важио у главном за све манастире и калуђере српске. И једни и други из ових устава, као производ једног лица, такође су у многоме били налик један на другог, не само по форми, већ и по унутрашњем карактеру свом.

Осем устава св. Саве, црква српска за време Немањића употребљавала је и устав *Јерусалимски*, који је 1319. год. преведен био на старо-словенски језик, следећућим начином: игуман Хилендарског манастира Никодије, који је после био архиепископ српски, послан буде по саизволењу српског краља Драгутина и Милутина нарочито за тај посао у Цариград. У то време, по казивању самог Никодија, патријарх Цариградски био је Нифонто, дакле између 1312. год. и 1315. год. и он у договору с Антонијем јерусалимским и патријархом антиохијским, дозволи да се устав преведе на српски. Пошто превод свршен буде и Никодије изабран за архиепископа српског, он настане те овај нови устав уведен буде у свима манастирима у Србији.

Разлика међу уставима св. Саве и овим новим Никодимовим или боље рећи јерусалимским, по свој прилици није била тако велика, као што се то на први мах може мислити, будући се је св. Сава, при састављању својих

устава као што нам је то већ познато, држао не само устава св. Савом освећеног, већ и јерусалимског, који је у оно време већ увелико распрострањен био на Атону.

Што се тиче саме садржине споменутих устава, то осем главних правила, тичућих се хришћанског морала, поста, идења у цркву, љубави братске и аскетизма, било је још и таквих, који су опредељавали и материјално стање и доходе појединих лица као н. пр. игумана или настојатеља манастирског. Ово је једино чиме се разликују уставу српске цркве од источних.

Манастири у Србији били су двојаког рода, једни су се звали *Лавре*, као на пр. Студеница, а други просто *манастири*. И једни и други имали су своје земље и људе који су им радили и од њих зависили; као што то доказују и многе повеље које су дали краљеви српски на име разних манастира и цркава у Србији. Осем тога, они нису плаћали никакав данак и сво имање манастирско заједно са земљом и људма остављено је било на расположење главном начелнику или игуману обитељи. На основу тога може се рећи, да су настојатељи манастирски за време Неманића били не само особе високе чином свештеним већ високе и светском влашћу; и то је један од најважнијих појава у српској историји

Колики је био број манастира у Србији у то доба — ми неможемо тачно определити. Имајући у виду само ово, да није било ни једног краља српског, који није подигао бар један или два од њих, број њихов види се да је био доста велики. Гилфердинг у свом путопису*) говори, да је онај

*) Говорећи о манастирима и калуђерима у Србији, ми нигде не споменусмо о женским манастирима и калуђерицама српским, па зато држимо да неће згорета бити ако и о њима кажемо овде неколико речи.

Да је женских манастира било у Србији — то је факт, но са каквим су правима они били, и у каквом су односу стојали спрам црквене власти, то ми незнамо. Ми знамо само то, да су они били ненормални појав у старој држави српској а више о томе нама се чини немамо шта ни рећи. У осталом, да ко не помисли, да ми ово говоримо онако на сумце — без никаквих доказа, позваћемо се пре свега на историју. Па шта ви-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

предео око Призрена у старо доба био готово сав начичкан црквама и манастирима. Народ, — вели он даље, — налази, даје у тој околини за време српске независности било до 260 црк. и манаст. Знатно је, што код толиког мноштва манастира у Србији, за архиепископе српске изабрани су били по већој части игумани Хилендарског манастира. Одкуда је ово и зашто, — то је за нас доста загонетно!..

(Наставиће се.)

Мухамеданска вера.

(Наставак.)

Кутб и вели. И овај догмат дао је обилату храну правноверици источној и саздаоцео ред обитих створења познатих на истоку под именом *вели*.

О њима се прича у Мисиру ово : Кутб — то је света особа, која се јавља људма у смерном виду сиромаша, и која се по овом често виђа али се скоро никад непознаје. Она најволи да живи на крову мекчанске ћаббе. Тамо она обично живи и у поноћи виче : „О! милосрдан међу милосрдним!“ Има у Кутба још једно љубазно место, а то је дрвена градска врата на Каиру, позната под именом „врата начелника *вели*.“ Прозлазећи кроз њих, Мисирац чита прву суру (главу) а просјаку, који седи пред вратима свагда даје што из руке мислећи да то мора бити Кутб или бар когод од његових слугу — *вели*. Ако Мисираца заболи зуб, он узме клинац и иде к тим вратима те закуца у врата држећи у тврдо да је тако заковао болест зубну и да га зуб неће болети. Одовуд је ваљда прешао онај бесмислени обичај у народ наш, који ако је сад и редак но још га овде-онде има, а на име: забијати клинац у оно место, одакле је мртвац из куће понешен, држећи да се тиме закује смрт и да се више не поврати у ту кућу. Или још и ово: прихватити воду с болесника кад се окупа па је сасути у какав суд и закопати, имајући на уму

димо из историје? Историја нам о њима још ништа не говори, као да их није ни било у Србији. А народ? Он не само у својим песмама, већ и усменом предању није сачувао никакву успомену о њима. Дакле није ни чудо, што је он онако равнодушно гледао како Турци руше женске манастире и чујају из корена ту његову стару болештину...

да се тако и болест закопа и више неповрати, као да је болест нешто што долази са стране а не последица растројеног човечијег организма.

Овај тајанствени *Кутб* има, по мњењу мусулманском, ту способност да се у једном тренутку пренесе с места на место па ма какве оно даљине било. Потчињени његови *вели* обвезани су да чувају од злих *Џинова* овај или онај део вароши, који им је на чување поверен, а тако исто и људе од оних беда и невоља, које они својим гресима на себе навлаче. Дужност је ова, по уверењу самих Мисираца, страшно тешка. За доказ тога они обично потржу ову причу:

Једном ситничару страшно се прохтело да буде *велом*. Он се за ово обрати *вели* свог кварта и потражи савета. Тај му одговори да иде к чувеним вратима, и први, кога он тамо сретне, биће *Кутб* — а он је у стању да га начини *велом*. Сутра дан устане ситничар још пре зоре, умие се, помоли Богу и отиде к вратима.

Дошав он одиста нађе старца просјака, приђе к њему, пољуби га у руку и каже му за своју жељу. Изнајпре *Кутб* не пристаје да га начини *велом*, но кад ситничар не отступа са својом молбом, он се ражали па пружи руку на један део вароши рекав: „видиш ли онај квартал? Узми га за се и буди у њему *велом*.“ И тек што је *Кутб* то изговорио, ситничар на једанпут осети, да је *вела*, т. ј. њему се открише такве тајне, о којима он није ни сањао: он угледа и на кућама и у кућама, и на улицама и у дућанима оно, о чему пре није ни мислио да постоји. Обасјан том чудном светлошћу свевиђења или бар *многовиђења*, пође сад нови *вела* у своју област да чини добро. И ево пролази он мимо једног дућана. У дућану стоји лонац с куваним пасуљом. Нов *вела* завири у њега и брзо дохвати камен са земље те баци у лонац. Лонац се разбије. Ситничар повиче, дохвати батину и окупи *вела* ругајући га свачим на свету и тукући га немилосрдно. *Вела* претрпи све ударце великодушно и пође даље, а ситничар поврати се к расбијеноме лонцу да сакупи просут пасуљ. Но како се грдно упренасти, кад на дну разбивеног лонца види убијену змију, која се била завукла и под густим пасуљом сакрила, и коју је *вела* утукао каменом. „О несрећник ја (повиче он) шта сам урадио? Ја убих *вела*, који је препречи да не продајем отрован пасуљ свету.“ Он похити на улицу да се сретне где са *велом* и да моли за опроштај, но не могаше га наћи нигде. *Вела* беше тако истучен, да је морао отићи кући и целу ноћ

парити се због удараца. — Но веран својој дужности он сутра дан дође опет у своју област да чини добро. Али се повтори над њим опет јучерашња историја у једној млекарници. Јадан *вела* једва дође до куће с надувеном главом и изкрвављеним лицем. Но љубав према својој дужности, беше претежнија од тела. Он заборави све ово и пође и трећи дан да чини добро. Тамо он сретне слугу касапског који носаше на табли говеђину. *Вели* га саплете са штапом, те овај падне и говеђину проспе, која — као што се доцније знало — беше отрована. И сви, који тукоше нашег јунака, наскоро се увераваху да је то био *вела*, и тражише од њега опроштаја; но *велу* ништа од тог не беше лакше. После пошто га већ у трима истукоше, он не беше више у стању да излази на свој посао већ остане неколико дана код куће. А кад мало пооздрави дигне се и отиде к Кутбу молећи га да скине с њега тај високи чин, који му за тако кратко време допринесе такве грдне ударце. Молитва *веле* би примљена. Он одједном изгуби дар свевећења и остане онај првашњи свтничар с том разликом, што је после свагда био весео и задовољан својом судбом. Само се по себи разуме на каквом ступњу просвете стоји народ, који овакве приче прича и у њих верује.

Пети догмат Ислама, то је вера даће васкрснути мртви и даће бити последњи страشان суд.

Као неки увод томе догмату служи учење о тако званом *надгробном суду*, који је позајмљено од Јевреја. Кад човек умре и тело његово спусте у раку, онда, веле, излазе два црна, по изгледу, страшна анђела. Душа мртваца враћа се у тело, и мртвац на њихову заповест подиже се и седа, да одговор на следећа питања: да ли је веровао у једног Бога и његова пророка Мухамеда? Каквом се књигом управљао у животу? Куда се обраћао к лицем кад је стајао на молитви? Како је живео? Је ли учинио какво добро и зло? и т. п.

Одговор на ово записује се у књигу, која се има сачувати до страшнога суда. Ако су одговори задовољавајући, онда душа лако одеће с усана а тело пада; у противном случају те судије туку умрлог гвозденим тојагама по глави а душа изтрза се из тела при страшним мукама и грчевима. Због овог Мусломани копају свагда пространију раку и често је

праве на свод, а мртваце облаче у широке шалваре и међу их просто на земљу а не у сандук, те да у случају тог тучења могу се котрљати и на једну и на другу страну.

Време, између надгробног и последњег суда, зове се *међувременом*. За то време, душе мученика и ратника, који су пали у разним ратовима, улазе у зелене птице, које се ране рајским плодовима и пију воду из рајских река. Душе пак осталих правоверних лебде као сенке или духови над гробовима и у разним виђењима и сновима дознају од чести своју будућу каријеру. Отуда је обичај код Мухамеданаца да посеђавају што је могуће чешће гробове својих сродника и пријатеља, да би тим својим присуством и показивањем своје признателности к њима, обрадовали њихове, душе. За душе пак неверних нема места ни на земљи ни на небу, њих протеравају у подземне пропасти и пећине, и тамо оне морају чекати дан васкрсења. А томе великоме дану предходиће разна знамења на небу и земљи: као савршено помрачење месеца, рађање сунца на Западу, а залазак на Истоку, ратови и буне, умалење вере међу људма долазак Антихриста, појављење Гога и Магога*) на пропаст људи, густо дим по целој земљи. Сви ови, и други њима подобни знаци произвешће таку унилоост у души, и таку изнемоглоост у телу, да ће сваки, пролазећи мимо гроба ускликнути; „О! зашто ја нисам овде!“ Глас пак трубе Израфилове биће последњи страшни знак. Тада ће се земља потрести, замкови и градови разрушиће се, горе распашће се, свод небесни потамниће и расплинуће се; сунце месец и звезде попадаће у море, вода његова узавреће и уздицаће се ватрени таласи Глас трубе Израфилове произвешће такав ужас међу људма, да ће се пријатељи разбегнути на све стране, мужеви напустиће своје жене, деца своје родитеље а матере своју децу; зверови дивљи и питоми заборавиће своје непријатељство и скупиће се у једно огромно стадо.

*) Гакстгоузен „Закавскии край II. часть стр. 164.“

Други глас трубе биће знак истреблења. Све твари на небу и на земљи, у води и под земљом, анђели и ђинови, људи и животиње — све ће угинути, осем неколико изабраника; на послетку и сам анђеоски души вади, Азраил, испунив ову тешку и последњу дужност, долетеће к престолу Аллаха, пашће на степену његове и испустиће душу. Затим 40 дана (или 40 година) ићиће непрестано киша. Потом анђеоски трубиће и трећи пут. То је — *позивање на последни суд*. У једном магновењу цео простор између неба и земље испуниће се душама, које ће летети и тражити своја тела. Тада земља распукнуће се, суве кости зачегрљаће у њој, распаднути делови стаће се зближавати, састављати, и покрити се кожом и косом; душе у овако састављено тело ућиће; мртваци оживеће и изићиће из гробова у потпуном и савршеном облику. Неверујући погнуће главе к земљи, а правоверни држаће право; и праведни појавиће се на камилама које ће бити беле као млеко, и оседлане са златним седлима, која су нам ештена између грба. После свеопштега васкрсења биће *суд на теразиама*. Арханђеоски Гаврило доведиће у равнотежу ове огромне теразиие: једна чаша њихова — за добра дела — назива се виделом, а друга — за зла дела — тамом. При томе мерењу поступаће се овако: које увредио ближњег, тај ће морати отплатити увреду са својим добрим делима, но ако у њега добрих дела има мало, то ће он узети на чашу таме рђава дела онога, кога је он увредио, да би се тако онај недостатак намирио. После суда на теразиама следиће божји или *страшни суд*. Сви људи предвођени Мухамедом, мораће прећи један мост, који дели рај од пакла; а мост је овај узак као оштрица од ножа. Верујући, осветљени великом сјајношћу, прећиће овај мост са брзином тица и ућиће у трем раја; неверујући пак мораће ићи љ таму и бездну и попадаће у провале — *Ђиновима*. Ово напомињући *гоину огњену*, јест пакао Мухамеданаца. Он је напуњен свима могућим ужасима. Дрва су обавита стра-

ховитим змијама; у место плодова — главе демона, огањ, кључајућа вода, муке, и т. д.

Цинови деле се на седам одељења: 1-во за безбожнике, који неверују у Творца и који држе свет за вечити; 2-го за дуалисте, т. ј. оне, који верују у два божанствена начела, и за Арапе идолопоклонике који су живели за време Мухамеда; 3-ће за индијске брамине; 4-то за Јевреје; 5-то за Хришћане; 6-то за персијске магове и 7-мо за лицемере. Начелник ове страховите области мука и страдања јест — љути анђео Табек т. ј. мучитељ.

При описивању раја живосна фантазија пророка арапског нема граница. Чудеса из „хиљаду и једне ноћи,“ постају тамна поред сјајне слике рајских наслада. У осталом, више блаженство, по учењу Мухамеда, састоји се у гледању Бога, баште пак, реке, плодови, и т. д. само су чувствене слике овога блаженства. Један мухамедански поета овако се изразио о рају и његовим насладама: „Господи! шта ће мени твоје баште и сенке твога раја? о! ја би одлетео с неба и омрзао би на њега, кад ја небих тамо могао наслађавати се гледањем облика твоје неисказане красоте.“ Значи, да основом учења о рају послужила је Мухамеду прекрасна истина Хришћанства, но он је њу наружио сувишним чувственим формама.

(Наставиће се.)

Добра и рђава страна нашега свештенства.

V.

(Наставак.)

Поред тога што у нашу богословију долази већина ученика не по наклоности и жељи за слушање богословских наука, већ по нужди материјалној и другим споредним околностима као што у првашњем броју напоменусмо и који по овоме изучавају богословију тек онако, површно, — још и сама богословија својим уређењем потпомаже ову р-

ђаву страну богослова тако, да и они, који су у ово заведење с вољом дошли, излазе из истог с доста ограниченим умним знањем. Јер већину школског времена ученици богословије морају да проведу не узимају с науком, већ у светковини, појању, идеју у цркву и т. подобна.

Да би се у овом уверили, најбоље је ако се за доказ обратимо к цифри. Да започнемо од Септембра као од почетка школске године. Обично се вели да се предавања у богословији започињу од 1. Септембра; но док се прочитају закони школски, док се ученици разреде по нумерама и изврши призвање св. Духа, дотле прође и 4—5 дана. Од 1. Септембра до последњег Јуна има које недеља, које празника 70 дана. О Божићу распуста 5 дана, о Васкрсу 15. У време поклада преко године 2—3 дана. Пред Петровдан 5 дана. Главне ферије 60 дана. То је свега 161 дан преко године. Остаје им дакле да се уче 204 дана у години. Но и то још није све. Овде треба одузети и оно, што они издангубе свако јутро и вече идући у цркву и сваки дан на пиеније. На јутрењу они стоје најмање $\frac{3}{4}$ сахата. Но док оду, док се врате и по повратку мало дану од умора, то прође и цео сахат. На пиенију они сваки дан морају да буду по један сахат. На вечерњи најмање по сахата. Ми ово говоримо за обичне дане, а у дане великога поста, као и у очи празника и недеље далеко се више стоји и на јутрењи и на вечерњи а и да не спомињемо *ирездеосвећену* које често траје и по $1\frac{1}{2}$ сахат преко целих великих поста. Па кад се овај свакидашњи сахат који се троши на јутрењи, и онај други на пиенију, па и оно по сахата на вечерњи, дакле сваки дан $2\frac{1}{2}$ сахата извади од оних 204 учебних дана у години, и подели са 12 сахата као средњом цифром једног дана, онда ћемо видети да је и у том изгубљено за научну радњу 41 дан преко године. Те тако излази да се ученици богословије занимају с науком само 143 а не занимају се 207 дана у години.

Па и кад би ово занимање с науком било једно за другим, без прекидања, а друге споредне дужности вршиле се опет у једном не прекидном току времена: онда би опет и којекако било. Но ово је далеко горе што овако бива једно преко другог. Узео је на прилику богослов да учи лекцију, но не прође један сахат, њега већ зову у цркву. а там мало после у школу, на пиеније, на вечерње, тако, да он никад нема у дану ни три, четири сахата у за стопце слободна, да би могао озбиљски промислити о решењу каквог научног питања или задатка школског, те тако да се научи мислити. Па зато ми и видимо доцније у животу већином свештенике, који не само немају стрпљења да прочитају какву озбиљну књижицу, да размисле о оном што су читали, да упамте и друге томе науче, већ напротив избегавају сваки рад, свако занимање научно. А ово је природна последица тога, што се они нису навикли ни у школи да мисле, што им није књига и научан рад прешао у суштствену, тако рећи, потребу, без које они неби могли опстати, и која би за њих била као друга природа.

У дане недељне и празничне, у дане одмора око Божића и Васкрса, ученици богословије такође не могу да се занимају с науком; јер су у те дане више на богомољи него што су слободни. А ко неверује како је то тешко а готово и немогућно занимати се с душевном радњом после тога, кад се физично на богомољи 3—4 сахата истрошио, ми би томе посаветовали нек издржи једну страсну, или макар и светлу недељу на богомољи онако, како типик црквени захтева и како богослови издржавају, па после нек нам каже, да ли смо у овом прави. Ако се игде испуњава строгост молитве и црквени ред у богослужењу, то се испуњава у Русији. Но и Русија је увидела ту потребу, да своје духовне питомце разрешиод свакидашњег идења у цркву, па их је и разрешила. Њихови богослови иду у цркву само недељом и празницима. Ми би били скромног мњења, да се овај обичај заведе и код

нас, па да се тако да више времена умној радњи. Нека дакле главно занимање богослова буде књига, са књигом нека спава, устаје, мисли и говори. А кад га ова освети и обогати знањем, кад развије у њему *дух водар* да може тврдо стајати за истину, *вољу*, која би истински упућена била к добру, и *срце*, које би снажно сачувствовало свему оном што је истинско и добро, што је лепо и часно, кратко рећи: кад га доведе дотле да он унутрашње поња шта је црква и каквог је она значаја за живот сваког човека, нарочито за живот целог људства; онда ће он и спољашње и унутрашње тежити к њој свом душом и свим срцем својим, онда ће му милије бити посећавати је но ма какво друго место људско на земљи; јер ће у њој видети не само једну просту форму и обреде, који му се при садашњој кратковидности по кад кад чине прекомерно тешки, већ ће видети у свакој тој форми и обреду мисао дивну и богату, пуну лепог садржаја и значаја. Није ни Исус Христос занимао тако много своје ученике формалношћу. Он је дејствовао на њих унутрашње развијајући у њима свест и тумачећи смисао и идеју нове своје вере. А кад их је у том спремио он је био сигуран да ће та свест према идеји створити и обреде, те тако задовољити и друга осећања људске природе, која такође хоћеју своје хране и своја подмирења. По овоме не треба се бојати, да би наши богослови у мало бољем занимању с науком а ређим идејем у цркву охладнили према тој лепој светињи нашој, већ напротив они би као што мало пре рекосмо, поњав дух и силу цркве, далеко више и боље тежили к њој доцније, кад се опросте школе и школског терета, и изађу да искључиво служе њој и онима, који њој принадлеже.

Ослободити наше богослове од свакидашњег идења у цркву, нужно је још и зато, што код нас бивају доста јаке зиме, а међутим богослова има већина сиромашних који често немају ни здраве обуће а толи топлих хаљина, па због овог

трпе рђаве последице од зиме, почем се код нас негреју у зиму цркве као што бива то у Русији.

Но ако је баш прека потреба, да богослови свакидашње иду у цркву ради читања и певања за певницом и ради практичног упражнења у правилу и пиенију црквеном, то би се могло одредити по 3—4 свакидашње па нек иду нек се практикују и нек врше ту дужност црквену, кад немамо зато нарочите црквене певаче, као што их имају у Русији и другим западњим странама скоро све цркве.

Ово неби баш тако ни било теретно за богослове почем би сваком дошао овај ред тек једанпут у 15 дана, а могли би код таквог распореда да се помогну и у својим материјалним оскудицама давајући један другом на послугу топлу хаљину, обућу и т. д. подобна, кад им дође ред да иду у цркву.

Ова установа имала би и те благодетне последице, што се неби морало после овако рано ићи на јутрењу посвештено као што се иде сада једино зато, да се уграби време ради богослова, но са чим се с друге стране отежава долазак у цркву грађанима и другим хришћанским душама, које би желеле по кадкад и у радне дане доћи у цркву и помолити се Богу, но које не могу да дођу једино зато, што им треба више пута по мраку и у саму зору кад је највећи мраз и цича, долазити на јутрење. А могло би се избећи и оно наврат нанос трчање у вршењу јутрење и вечерње, које се обично ради код оваквог садашњег поредка, и које с једне стране учи и саме богослове да се могу поједини псалми у читању започети па и недовршити, а с друге стране и сами грађани губе вољу да долазе на богомољу, кад у тој богомољи не виде праву богомољу, већ неку званичну дужност, коју треба час пре извршити, па бежати кући.

(Наставиће се.)

Историско знање о преводу (LXX.)

Први превод св Писма, — то је превод старозаветних књига с иеврејског језика на грчки, познати под именом превода 72 толковника, или превода LXX.

За „извор“ знања о преводу LXX. служи опширно писмо Аристеја, који је био савременик и очевидац догађаја кога је он записао. Но да би наша позивања на Аристеја била основана, нужно је најпре доказати истину његовог писма о преводу LXX. и ма укратко пзложити овде садржај самог писма. Ево га дакле: Димитрије Фалерејски, библиотекар александријски, разговарајући се једном с царем Птолемеом Филдаделфом, о стању поверене му библиотеке, примети, да би добро било за попуњење броја књига, превести на грчки језик законе јудејске (του Ιουδαϊου νομμου.) Цар пристане на то, и заповеди написати писмо о том на првосвештеника јудејског. Аристеј употреби дозвољење царско, те као најближи двороправитељ предложи цару, да ваља придобити себи јудејског првосвештеника, а то ће моћи тек тако бити, ако се ослободе из ропства до десет хиљада Јудеја, које је царев отац заробио. Птолемеј изда наскоро указ, којим се даје слобода 10 хиљадама Јудеја, а владоцима, код којих су служили, одређен је откуп по 20 драхми. После царског указа предложи цару, да би се преводом иеврејских књига могла не само попунити, но и узвисити александријска библиотека, и да ради тога треба молити јудејског првосвештеника, да би послао у Александрију свештене књиге и такве људе, који би могли превести те књиге на грчки језик сагласно и тачно.

Птолемеј Филдаделф напише зајста првосвештенику Јелеазару писмо, у ком му јавља, да је десет хиљада Јудеја из ропства ослободио, и да жели имати грчки превод иеврејског закона, — „за благо Јудеја, што живе у његовом царству с правом слободних грађана.“ За тим моли првосвештеника, да пошље из Јерусалима мужеве, који ће бити у стану веран превод изградити.

Првосвештеник јудејски испуни одма жељу мисирског цара. Он избере из дванајест колена, по шест мужева, који су се одликовали знањем закона и језика — јеврејског и грчког, као и чистим животом. На тај начин избрани преводиоци или „толковници“ бројем 72, пођу одма из Јерусалима у Александрију, узевши собом јеврејске књиге најбољег издања, т. ј. написане на великом пергамену, златним словима.

У Александрији дочекају те толковнике веома радосно; сам цар с побожношћу поклонио се пред величанственим књигама јеврејског закона, изјавио је своју радост о долазку таквих мужева и позвао их на седмодневно весеље, заказано ради морске победе над Антигоном. Док је весеље то трајало, имао је цар прилику разговарати се о разним предметима са сваким од њих 72 по наособ, и даривао је свакога с три таланта.

(Наставиће се.)

На знање.

Наша црква Ружица у граду славиће 8. ов. месеца дан рођења пресвете Богородице, као дан своје славе. Па како је после толикогодишњег њеног ропства у туђинаца ово прва светковина њена у слободи, то не сумњамо да сваки Србин при погледу на ово неосећа оно, што и ми сами осећамо, т. ј. радост у души и захвалност према Богу, који милује своје верне, те им после толико стотина година повраћа њихове светиње и задужбине, и да ће сваки, ако му је само у могућности, доћи да присуствује при овој важној свечаности нашој и приложи бар једну свећицу, као знак топле љубави своје према обновљеној овој светињи нашој. Но и пак као тутори њени сматрамо за дужност напоменути приближијући се тај дан и позвати све и свакога, да нас својим доласком обрадује и свечаност овог дана увелича.

1. Септембра 1868.

У Београду.

Тулор цркве Ружице.